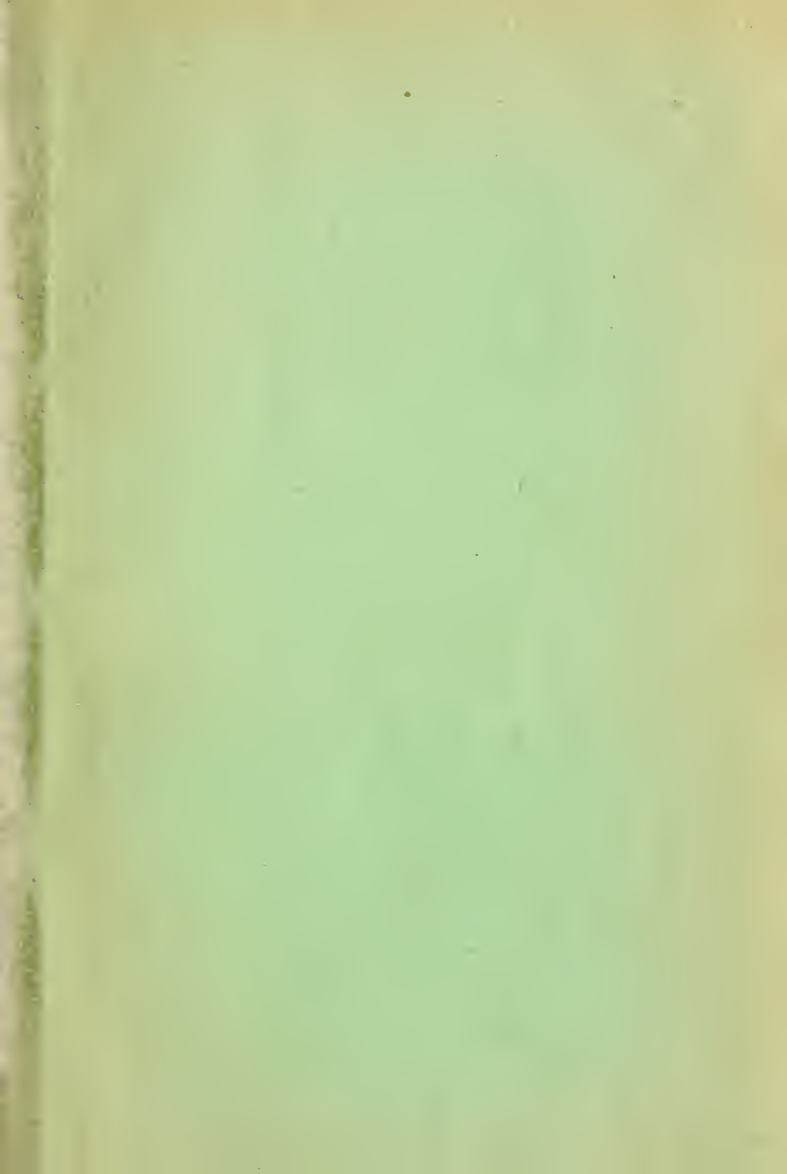

1439

16/7

دست مهارت پیوسترینه چکمی ترقیات
عصریه ایچون بر مقیاس مکملدر .

انسان خزینۀ فطر تدن نصیبی اولان کمالات
وترقیاتی تعقیب واستحصال امل وخصیصه-
سیله متخلق اولدیغی حالده ینه برسائق
ووسائط معنویه به محتاجدر که اشته عثمانلی
عنوان مفخرت نشانی التنده مجتمع اولان
بختیارلر ایچون ولی النعمت بی منتز افندمر
کبی برسائق جلیل القدره مظهریت واوشهنشه
معرفتنهاک غایات وعواطفی اولان بوقدر
مکاتب ومدارسه مالکیت اواحتیاجی
برطرف ایتدیکی جهتهله شهره ترقیده بزمده

بعض اقوام فاضله ايله همراه اوله جغمزه
شبهه يوقدر .

نه حاجت ؟ بنم کبی بر عاجزك فقدان
اقتدارينه باقمقسرین قافله ارباب قلمه قار -
یشمق ایسته مسیده ترقی، هوس وحسنك
نه درجه لره قدر منتشر اولدیغنه دلالت
ایتمزی ؟ واقعا هنوز نقد وقتتی منحصرأ
مستفید اولمغه صرف ایتمسی لازمکلان
بو عبد کمبضاعه نك وهلة مفید اولمق سودا -
سنه دوشمسی حدناشناسانه بر حرکت ایسه ده
نه چاره که شو حال، اغلب قوی اولان حسیات
وجدانیه مه مغلوبیتدن انبعاث ایتدیکی جهته

سائر خطیّات واقعه‌مله برابر مظهر عفو
اوله جفنه امید وام . شویله که :

بوکون اعظم اسلافزک ترجمهٔ حال
و آثار پرکمالرینه دائر و قتیله یازملش کتب
ورسائل متعدده ایله کتبخانه من بحق زینتدار
اولدینی حالدده شوزمان فیض اقترانی ادراک
ایله مباهی اولان بعض مشاهیرک و خصوصیه
هربری برر مؤکل ادب ودها عنواننه اثبات
استحقاق ایدن برچوق ادیبه و شاعره لر مزک
تعریف هویتلرینی متضمن بر اثر بولنامسی
ایجه مدتدنبری فکر قصرانه می اشغال

ایلمسیله او یولده شو رساله یی ترتیب و جمعه
و «شاعر خانلرمز» نامی التئنده طبعه
جرات ایلدم.

فی ۵ تشرین اول سنه ۳۰۸ کلیوس

حاجی بک زاده

احمد مختار

شاعر خانلر من

انی

(فاطمه خاتون) فضلاى بئامدن صاحب
تاج التوارىخ مشهور خواجه سعدالدين افنديك نسلندن
بولندقلرى حالدہ حسب القدر امير اغا نامنده بریسی
طرفندن تزوج اولمشدر .

مومی اليهك مخدومی والدہ اديبه سی سایه -
سنده علميه زاد کانندن عد اولنمقله بعدالتحصیل
باب مشیخته قبول ایدلمش ونهایت ابه زاده نك ومقام
مشیخته ایکنچی دفعه اوله رق نائلیتلرنده یکیشهر
قاضیسی اولمشدر . والدہ سی ایسه بواثنده زیاده -
سیله اختیار بولنمقله اولادینه احتیاجی طبیعی

اولدیغدن شهر مذکورہ برلکده عزیمت ایتمش
و (۱۱۲۲) تاریخنده اوراده وفات ایتمشدر :
(رحمةا علیها)

تذاکر شعراده مرتب دیوانی اولدیغی محرر
ایسدهده شو نظمندن بشقه انارینه موفق اولنه مدی.

خیال عارضکله دیده صحن کلسه تانمدر ؛
آچلمش شرحه لر سینه مده نخل ارغوانمدر .
امید وصلتک ای قاشلری یاسینه دن کچمز !
خیال تیر غمک آنیا خاطر نشانمدر [۰]

امن الله

جنتمکان سلطان محمد رابع دوری علماسندن

[۰] بو (انی) لفظی : شعرای عثمانیه دن اوچ ذاتک
اسمنه مصادف اولوب (زیرک زاده) ، (اسکداری) ،
(تیره لی) دیمکله معروفدرلر بولردن زیرک زاده ۹۷۷
سنه سنده ترک حیات ایتمش دیکر لرینک تاریخ وفاتی مشهور
بولنمشدر .

قامتی زاده قاضی عسکر محمد افندیك كرمه سیدر .
 كندولری كتبخانه معارفی انار متعدده بر كزیده لریله
 تزیین ایدن عثمانلی شاعر لریك برنجیلرندن اولوب
 مرتب دیوانی دخی واردر . شعرده (صدقی)
 تخلص ایدردی .

مومی الیها ۱۱۱۵ سنه سنده ترك حیات
 ایتمكله امیر بخاری جوارنده کی پررینك مرقدی
 یاننه دفن اولوب معاصرندن بریسی (صدقی فاضل)
 جمله سنی وفاتنه تاریخ دوشورمشدر .

پدرینك وفاتنه دائر سویلدیكى !

قامتی زاده دریغ ایلجك عزیم جنسان
 اغلدى انك ایچون ماتم ایدوب انس ایله جان
 دیدی تاریخ وفاتی قیزی صدقی انك
 قامتی زاده یه اعلاى ارم اوله مكان

تاریخیه قطعۀ اتی نمونۀ اقتداری اوله رق درج
اولندی :

هفته کچمز کویکه مهمان ایدن سن سین بنی
بلکه هر شب صبحه دك نالان ایدن سن سین بنی
دست تدیر ایله چاك اولسونمی دامان فراق
آفتاب حسنکه حیران ایدن سن سین بنی

جمیله خانم

الیوم قیر شهری متصرفی سعادتلو امین بک افندی
حضرتلرینک برادر عالیلری سعید افندینک
کریمۀ عفت و سیمه لری جمیله خانمدر کندولرینک
درجۀ اقتدارینی ترجمان حقیقت غزته سیله نشر
ایدلمش اولان مقالات متعددده ونفیسه سی اثباته
کافیدر هله کچن سنه نسوان اسلام حقنده مذکور
غزته یه یازمش اولدینی بر بند مهم بیروتده عربی العبارة
اوله رق نشر اولنان (لسان الحال) نام غزته

طرفندن عیناً ترجمه اولنه رق فوق العاده بر صورتده
القشلا نمش ومومی الیهانک آچمش اولدیفنی شوبحث
مهم لوندره ، تونس ، و بیروت و بلاد سائر دیه
عکس ایدم رک بر چوق غزته ندره موضوع بحث
ومقال اولمش ونسوان اسلام بیننده بوبله بر
محرره فاضله نك وجودی مذکور غزته لر طرفندن
مقام تعجب وتحسینده بر آورده زبان مدح وثنا
قلمشدر . کندولرینک هنوز طبع اولنماش
ادیبانتدن وحکمیاتدن باحث بر قاج اثری اولدیفنی
ایشیدلمشدر که بونلرک بری منظوم اولمدیغنه باقیلور
ایسه مومی الیهانک شعره مراقلری اولمدیغنی تبیین
ایدر . بو حوالده کندیلرینه شاعره ناهنی ویرمکدن
زیاده بر محرره فاصله دیمک دهها مناسبدر .

بناءً علیه بوجه اتی درج ایتدیکنز شوایکی
قطعه زاده طبع ادیبانه لریدر .

برقطهٔ عربیه دن مقتبسدر :

هرحالت اولوب خیاله منجر
بریادی قالور جهاند انجق
لایق دکل اعتماد قیلمق
اشیا اولیور زاله منجر

آکلاشلمز حکمت رب، قدیر
انی درک ایلیمه مزفرد بصیر
صانعک قدرتنه صنعتنه
حاش لله کیم اوله شیء نظیر

حبیه

مشهور هرسکلی علی پاشانک کریمه سی حبیه
خاندنر ۱۲۶۲ سنه سنده هرسکده تولد ایدوب

بعده در سعادت کمش و کتبه دن محمد افندی نامنده
 بر ذات طرفدن تزوج اولمشدر .
 ترتیب دیوانه موفق اولمش ایدی .

بر غزلنده

جگرده تیغ غمزده زحمی وارکن آئمه پیکانک
 یتر ای قاشی یای ارتق یتر دپرتمه مژگانک
 حبیه بی دوا درددن خلاص اولمقده مشکدر
 امید ایتمز اسیر درد اولانلر غیری درمانک
 دیمشدر :

زینب

ابوالفتح والمغازی سلطان محمدخان غازی
 حضر تلمینک زماننده بولنمشدر . کندولری یاقسبطمو .
 نیلی ارباب صنعتدن بریسنک قیزی ویا اماسیه لی
 بر قاضینک کریمه سیدر . [°]

[°] تذکره لرده بوجهت مختلفدر .

ترتیب ایتدیکی دیوانی جنت مکان سلطان مشارالیه
 حضرت تهرینه تقدیم ایتمش وزیرده کی غزلندن
 مستبان اوله جفی اوزره اشعاری غایت بلیغ ولطیف
 بولمشدرد .

کشف ایت نقابکی یری کو کی منور ایت
 بو عالم عناصری فردوس انور ایت
 دپرت لکی جوشه کتور حوض کوثری
 غنبر صاچنی چوز بوجهانی معطر ایت
 خطک برات یازدی صباه دیدی که تیز
 وار ملیکت خطابه چینی مسخر ایت
 آب حیات اولیجق قسمت ای کول
 بیگ ییل کرکسه خضر ایله سیر اسکندر ایت
 (زینب) قومیلی زینت دنیایه زن کبی
 مردانه وارساده اولوب ترک زیور ایت

شوییتی دخی عندالادبا مشهوردر :

سنک حسنک بنم عشقم سنک جورک بنم صبرم
 جهانده دمدم آرتار توکنمز بی نهایتدر

فاتح کتبخانه سنک (۴۲۵۴) نومرولی کتابنده
شو فارسی بیت صاحبه ترجمه نك اوله رق
کوسترلمشدر .

زلف اکر نیست هوادار قد بالایت
هجومن سرچه رومی نهد اندر پایت

سری خانم

۱۲۳۰ سنه هجریه سنده نفس دیار بکرده
تولد و علوم و فنونی بعدالتحصیل عرب ، عجم ،
ترك لسانلرینه وقوف تام کسب ایتد کدنصکره
شعره هوس ایتمشدر .

کندولری طرق علیه منسوب درویشه بولنمغه
بغدادده دفن خاک و عطرناک اولان اولیاء اللهی
زیارت ایتک ایچون بالخاصه شهرمذ کورده ده عزیمت
ایتدیکی مشهوردر .

بوسیا حتن صکره وطنه وائی متعاقب در سعاده
 کلمش و برایکی آی کچر کچمز متوفی کامل پاشانک
 تحت نگاهنه گیر مشدر .

اشعاری غایت لطیف اولوب شو و منظومه سی
 دخی او جمله دن بولن مشدر .

بهارك روز نوروز طویوب شاد اولسه هپ کلئر
 دیروب کیسولرك تبریکه کلسه باغه سنبلئر
 بودمده هر طرفدن نغمه ساز اولسه شیرین دلئر
 دل پردردمی کوش ایتسه بلبل نی کبی ایکلئر
 بنم کوکام قزل کل غنجه سی وش طوپ طولی قاندر
 آچیلماق اختیار ایتمز اکر یوز بیك بهار اولسه
 فراق دود حسرتدن چیقان قنديل جانمدر
 سماده قات بقات ابر بهار اولمش دهانمدر
 کوریدی حزنمی تعقوب فرار ایدردی یانمدر
 دمادم پرزموزایلر صدا هپ استخوانمدر
 بنم کوکام قزل کل

قضا پیکانه ناکاه جگر پارم سپر اولدی
 نشانه اوغرا دی تقدیر ربانی یرین بولدی
 آچوب بر مرغ باغ فردسه روحی روان اولدی
 ترحم ایتدی بو ناتوانی یاقدی یاندردی
 بنم کوکلم قزل کل

شرف خانم

شعراي علمادن مشهور صاحب کتبخانه
 شيخ الاسلام عاشرافندی نسلندن نیل بك مرحومك
 کریمه سی شرف خانم اولوب ۱۲۴۲ سنه هجریه
 سنده تولد ایتمش وکندندن اولسی شاعر اتدن زیاده
 شعر سویلمش ومطبوع اولان دیواننده محرر
 اولدیغی اوزره بالخاصه مناجات وقصائیده تزین
 صحائف دیوان ایلمشدر .

مناجاتك بريسی شودر :

یا الهی د کلم مستحق احسان ایله
 کرم ولطفکی حقمده فراوان ایله
 نعت و مرثیه مناجات وستایشلرمی
 سبب مغفرت ایت زیور دیوان ایله
 اکلایم نیک و بدی خیر و شری بالجمله
 بیلدیروب علم لدن سرینی عرفان ایله
 جمله ارباب کمالک نظرنده دیلرم
 نقدر و ارایسه نقصانمی پنهان ایله
 وزن و معنادن اکر اولسه ده عاری شرفک
 شعرینی منتخب حضرت حسان ایله

هله :

ایا شهنشبه ذی قدرت السلام علیک
 ویا خزینه پر حکمت السلام علیک

یراندی ذاتکی حق ذات پاکنه محبوب
 زهی کمال زهی شهرت السلام علیک
 دیه باشلایان (نعمت) ی پک کوزلدر .

صفوت خانم

بکلکچی محب افندی مرحومک کریمه سی
 وموالیدن رفعت بک نامنده برذاتک زوجه سی
 اولوب بیك ایکیوز اللی اوچ سنده وفات
 ایتشدز .

شوغلزل زاده طبع شاعرانه لریدر

دوشمه دیردم دخی بردرده کوکل اه سکا
 ینه دوشدک یکی بردرده کیم ایواه سکا
 باغلا یوب زلفی ایله بوکیجه محکم طوتم
 اسکی دیوانه دیدی ای کوکل اول ماه سکا

نیجه بر راه مجازه کیده جکسک یا هو
 بیلدیره طوغری یولی الله سکا
 دون کوروب حال دیگر کونمی اتدک انصاف
 غالباً ایتش اثر آه سحر کاه سکا
 صفوتا راز دلک کیمسه یه اظهار ایتمه
 کون اولور یاردم ایدر بردل اکاه سکا

جوار حضرت خالده پدری مقبره سنده
 مدفوندر .

طوطی خاتم

جنتمکان سلطان سلیمان خان حضرت تلمرینک
 زماننده فصاحت و بلاغتیه شهرت شعار برشاعره
 اولوب سلطان مشار الیها کندیسنی صاحب دیوان
 باقی افندیله عقد لرینی تنسیب بیورمشد .
 باقی افدینک احباسندن برینک «تبریک ایدرز

طوطی به موفق اولدیکنز! « کبی برلطیفه سنه شاعر
 مشار الیهک « برادر طوطی بی اوقدر اوچورمه
 قارغدر ، قارغه . » جوابی بالواسطه خبر آلا
 طوطی خانم بالبداهه (بغتة اولمش ایکن طوطی
 غرابه همنشین = ینه شکوایی ضراب ایلر غراب
 بونده در « دیمشدر .

ترجه حاله بوندن زیاده دسترس اولنه مدی
 بناعلیه محصول طبع ذاتیسی دیه اراء اولنان ناتمام
 برغزلی الیمزه کجدی ایسه ده صورتی تزکره لرده
 کوریه ماملکه اعتماد اولنه میوب درجندن صرفنظر
 اولندی .

بر فرستادن به بنی برنونا

عائشه جي قادين

يا استانبوللی ويا اماسیه لی ایشلر [°] « آق
 شمس الدین » حضرتلرینک حفیذلرندن شمس
 چلبینک حلیله سیدر . اشعار جیده سی وهله
 « خورشید جمشید » نامیله اوچ بیک یتي متجاوز
 منظوم اثر برکزیده سی کمال اقتدارینی پک کوزل
 صورتده کوستر مکده در .

زیرده کی غزل بی بدله سـویامش اولدینی
 نظیره جداً سزاوار تقدیردر .

[°] کبار اولیا الھدن اولوب جناب ایوب انصارینک
 مرقدلرینی بولان: آق شمس الدین — شیخ بن حمزه درکه
 حاجی بیرامی ولی قدسره عالی حضرتلرینک خلیفه لرندن
 ایدی وفاقی ۸۶۲ تاریخنه مصادفدر .

وحمه الله وعليه

غزل مشهور

اقسمت الى الرب هو الحى جليل
 فردأحد قادرالله جميل
 حاملى نه حاجت كه بيان ايده زبانم
 الدمع من العين على الحال دليل
 البتده بو حالمدين او يارك خبرى وار
 فى القلب عن القلب الى القلب سبيل
 عاشق نيجه صاغ اوله جوسندن اولسه اىرو
 العاشق من هجر ك قان وعليل
 حاشا كه ايليه غير يلره ميلى
 قلبى لك من مهد الى اللحد يميل

نظيره حبي قادين

فوضت الى الله هو الرب جليل
 حى صمد دام له الفضل جميل

یوق وارلغن اثبات ایچون غیره تکلف
 العقل له يشهد والنقل دليل
 عدل ایلسون اول شه که بوله حقه تقرب
 الشرع شریف والی الله سبیل
 آقسه نوله دل عارضك آبن کوروب ای جان
 الجنس الی الجنس کما قیل یمیل
 بونظم شهه نیجه نظیره دیه (حبی)
 فی الحزن مضی العمرهی الآن یمیل

عالیه

صاحب تاریخ دولتلو جودت پاشا حضر تکر -
 ینک کریمه عصمت و سیمملری عالیہ خانمدر .
 کندولرینک علوم ادبیاتده اولان وقوف
 تامه سنی (نساالاسلام) و (محاضرات) ناملریله
 نشر اولنان آثاری پک کوزلارائه ایتمکده در بوندن

اقدام فرانسه اقامی اعضا شدن (رورژاونه) نك
 مشهور (volonté) نامنده کی روماننی (مرام)
 عنوانیه لسان عثمانیه ترجمه ایدوب (برقادرین)
 امضای مستوره سی تختنده نشر ایتشلردر .

بواثر ایچون ایستدیکمزی یازمق مناسب
 کوریه مدیکندن صرفنظر ایتدک .

شونیده درج ایدهلمکی ادیبه مومی الیهمانک
 نثره نسبه شعره رغبتی لاشی حکمنده در زيرده کی
 ابیات کندولرینه مسنددر .

تماشا

اون بر یچنی کچنجه ساعت .
 افاقه یایلدی حزن حمزت
 بیک رنگه بویاندی لوح خاور
 صباغ شهیری ، مهر انور

الوانی نظر فریب عالم
 آرایشی نشو و بخش آدم
 روزنلره عکس ایدنجه نوری
 آتش کیلورجهان ضروری

هرشی کوزه نور ایچنده منظور
 وجدانلری ایلمز می مسرور ؟
 کلدی دم اغترابی هیهات
 میل ایتدی غروب به باق شعاعات

ماتم طوته جق جهان انکچون
 زندان اوله جق زمان انکچون
 خورشید یواش یواش اینردی
 رهبرلک ایدر شعاع زردی

اطرافنی صارمش الممش انوار
 باق باق نه شهنشهانیه رفتار
 یک شعله لی بوتاب وفرله
 آل قرمزی پنبه رنگلرله

کتدیکه تغرب ایلوردی
افاقه تغرب ایلوردی
ماهم عظمتله افقه ایندی
سیرایتکه قزاردی روی زردی

بر بشفه لطافت آلدی عالم
حیران لطافت اولدی آدم
بکرتک ایچون بشرنه بولسون
بیلمنه دیسونکه واصف اولسون

برسوز کلیورلسانه، حیرت!
بو حیرته یوقی بر نهایت
جنتمی جهان کیش آیا
بو منظره اولقدر دل آرا

محبوب نهار غارب اولدی
غیوبتی حزنی جالب اولدی
خاورده ینه اواسکی حالات
قابلمی بقای نوری هیات

خاوردہ قالان ضیای کاذب
سرعتله قاچار اولوردی غائب
بوش قالدی شو طاق لاجوردی
معشوقنی پک چابوق قاچردی

وقتاکه کونش غروبہ واردی
تدریج ایله اورتهلق قراردی
عالمده اودم سکوتہ طالدی
شهرکده کورلتیسی آزالدی

دامان سپهر اولان تلالک
پیرایه افق اولان جبالک
فوقندہ کوردی نورمہتاب
نازایتدیکنی ایدردی اشراب

خندان خندان ظہور ایدردی
بیگ نازیله نشر نور ایدردی
یارب بوطلوع شاعرانہ
سودا ویریور جہانیانہ

رخسار ملک کبی فلک صاف
 صافیت ایچندہ نور شفاف
 تنویر ایدیورسک آسمانی
 عکسکلہده سطح خاکدانی

ای قلب بشر اویان نکام ایت
 چشمانکی ذوقہ چایکار ایت
 سیرایله شو عاشقانه بدری
 تقدیر اولنورمی؟ سویله قدری

ییلدیزلر اوچاردی آسمانده
 ذوقی دولاشیردی خاکدانده
 فوقده سما سما کوکب
 دریایه اورردی عکس کوکب

دریایه سما، سمایه دریا
 اظهار کمال ایدردی کویا
 ای خالق نور! حیرتم چوق
 چوقدر او قدرکه غایتی یوق

نردن کلیور بوانجلاسی
اولمز بوقدر شبک ضیاسی
گاهی قرارر شوروز انور
ظلمتلی اولان لیاله بکزر

برشبدده ایدر کهی رقابت
کوندزلره قارشوایشته حیرت
خورشیدایله فخر ایدر سه انهر
مہتاب ایله ده شبان ازهر

برجوی لطیف نشوه افزا
طاغدن اینر ک اولوردی پیدا
جویک اوحزین شارلتیسندن
صفوتلی صویک پارلتیسندن

بیك حسن صفا اولوردی حاصل
تعریفنه مقتدل دکل دل
بیك درلو چیچکله ویردی قدرت
پیرامن جویباره زینت

باق باق شو منظره ربیعی

غایتله دکلیدر طبیعی

بومنظره نی ایدن تماشا

حسن دلی ایدردی افشا

فکری طولاشق سوزی پریشان

صبر ایلیه مزده دیردی در آن

یکدیگر بنی قوجاقلا مش باق

ساحله بتن ردرخت واوراق

عرض ایتمده چشم برک واوراق

ایرماق اوزرنده بریشیل طاق

اولمز یوقدر کوزل تماشا

افکاری ایدر بو حال اءلا

کوسترمده اقتدار خالق

انسانده هر زمان خوارق

اولزمی بو حال سیر ایدنلر

الهک اوکنده سجده آور

فاطمه ثروت

عصر مزده وجوديله افتحار اولور شاعر اتدن
و دارالمعلماتك اك مقتدر يتشديد ريكي طالباتدن
اولوب مكتب مذكورك برخيلى زمان لسان عثمانى
وجغرافيا معلمه لىكنده بولمشلردر .

ترجمه حالنه بوندن زياده معلومات الله ميوبده
اولكى سنه جلوس هايون سعادت مقرون حضرت
خلافت پناهي مناسبيله سويلمش اولديغي برمنظومه سى
نمونه طبع ناز كانه سى اوله رق درج اولندى .

جملة شئلك ايدك اى هيئت اسلاميان
ايليك اعلان شادى سور سلطاندر بوشب
كولسون اول يوزكه كولمز بويله بركونده ابد
آغاسون اول دل كه اندودانده پنهاندر بوشب
هر طرف مستغرق نور اولدى مانند نهار
شوقله هر يرده فانوسلر فروزاندر بوشب

آسمانی شویله کیم تنظیر ایدر روی زمین
 کهکشان آسا جوانب شعله افشاندر بوشب
 سرچکن افلاک کونا کون هوائیدن غرض
 پادشاهم شوکت واجلالک اعلاندر بوشب
 عرض تبریکات ایدر بند کانک صدقله
 ایلیمک عرض عبودیت بزه شاندر بوشب
 اون بشننجی سالکی تبریک ایچون تقدیس ایچون
 اینسه لر صف صف ملکر ارضه شایاندر بوشب
 بر مجسم نور اولوب فکرم تنور ایلدی
 برق اورر نور صفا شوقم فراواندر بوشب
 جاریانه ایلرم عجز ماله تبریک جلوس
 بر مقدس روز عید آل عثماندر بوشب
 بیک یشا تختکده ای سلطان علویتنه اد
 یکزبان عثمانیله لر بویله دعا خواندر بوشب
 عالمه پرتو ویرن (ثروت) بدرتام کیم
 پادشاه حضرت عبدالحمید خاندر بوشب

فاطمه نکار

حالا مکتب حریبه شاهانده المان لسان
معلمی عثمان پاشا حضرتلرینک کریمه عفت و سیمه -
لری فاطمه نکار خانم اولوب فرانسز لساننده
اولان اقتداری شایان تقدیردر .

افسوس نامیه ایکی قسمه منقسم اولان اثر
مطبوعی کندوسنه زمانک عاصیه سی عنوانی
قزاندیرمغه بادی اولمش و شرف حاتم نبرو مرور
ایدن بونجه ادیبه لر آثارینی طبعه موفق اوله مدقلری
حالده صاحبه ترجمه نک بونا فوق العاده بر صورتده
مظهر اولوشی جداً شایان تبریک کورلمشدر .

عربلرک ام الناسالری ، عجملرک عفتلری ملتله -
نجه معارف نقطه نظرنده — نصل برر موقع

مخصوصاً برای اولدی ایسه‌اشته بزده‌ده او مقام‌عالینک
صاحب‌سنی فاطمه نیکار خانم بولنه کلکده‌در .

معاجات

ای اله کائنات ای مصدر صنع کمال
وارلغکدر واراولان یوقدر او وارلقده زوال
ای جناب کبریا بزلر کبی عاجزلرم
کبریای ذاتکی ممکنمیدر ایتمک خیال
دائماً (الله) در قلبمده تسبیخ ایتدیکم
بادکار لطفکه چیقمازمی بوفریاد بال
پر کنهام پرکنه اولغله مغرورم بوکا
شوق عفوکدر سبب عفو ایسترم ای ذوالجلال
رحمتکدن قطع امید ایتمی منع ایتسه‌ک
فرط عصیانمله بولزدم مناجاته مجال

واقف هر حال سین یوقسه نولوردی حاملز
 چاره سزلکده بزه قاله یدی کرتعریف حال
 صبر ایله مألوف قیلدک ای عظیم الشان بنی
 ایتمدم عالمده سندن غیره بن عرض ملال
 دردینک درماننی سن ویر (نکار) بیکسک
 ای الخلق ای رب کریم زوالجلال

برغزلی

میل ایدلدن زار کوکلم طرد شب قامته
 بکزه دی او مرغه کیم ایلر تحسر دامته
 استه مزدم کرچه بار اولوق سکا ای ماه بن
 کلیور اما که طاعت قلبمک ابرامنه
 خرم وشادان ایمش دوران نه سودی وار بکا
 بکزه دیر هجرک صباح عید ماتم شامنه

صورمدی بر کره یارم خاطر مخزونمی
 آم لایقمی کورلما یوقسه بریقمانه
 حسرت بزمکله یار اولدی نیکاره جانده
 وعده عمرم نیچون ایرمن عجب انجامه

فریده

فی الاصل قسطنطونیلی اولوب . استانبولده
 یتیشان ادیبه لردندرکه تذکره فطینده مسطور اولدیغی
 اوزره حامی راشد افندی دیمکله معروف برذاتک
 کریمه سی و کتبه دن رائف افندی نامنده بریسنگ
 حلیله سیدر . ترجمه حالته بوندن زیاده معلومات
 الیه مدی . تذکره مذکورده مندرج منظومه
 آتی نمونه اقتداری اوله رق ارائه اولنور .

فکر ایدوب بخت سیاهم قتی یاندم بوکیجه
 جور دلدار ایله جانمدا اوصاندم بوکیجه

شولقدر هجر ك ايله آقدى كوزمندن خوبان
 باشند آياغه دكين قانه بوياندم بوكيجه
 خواب ايچنده كوروب اولماهي اولنجه بيدا
 شوق حسنى ايله نوله سيم سرشكم يولكه
 سن كي برمه مهرى قزاندم بوكيجه
 شويلاه مست ايتدى بنى جام مى محنت عشق
 بيلمدم يارمى بيكانه نى صاندم بوكيجه
 شب فرقت اوزادى درد محنت كي اه
 كاه خوابده اولوب كاه اوياندم بوكيجه
 اه وزاريمه باقوب قيلدى ترحم بكا يار
 اى (فريده) هله بن آندن اوتاندم بوكيجه

فطنت

١١٦١ سنه سنده مقام مشيخته بولنان محمد
 اسعدافدينك كريمه سى و ١١٩٢ و ١٢٠١ سنه لرنده

شيخ الاسلام اولان محمد شريف افنديك
همشيره سى اولوب دور عبدالحميد خان اول علميه.
سندن درویش افنديك زوجه سيدر .

درویش افندی جلوس سلطان سليم خان ثالثه
روم ایلی قاضی عسکری و نقیب الاشراف اولمشدر.

مشارالیه عثمانلی شاعر لرك برنجیلرندن اولوب
مطبوع اولان دیوانی شایان مطالعه در .

بیلمدك ذوق و صالك چكیمینجه فرقتك
اولمینجه خسته قدرین بیلمز آدم صحتك

کبی نیجه نیجه حارق العاده بیتلره تصادف اولنور.
هله منظومه آتی بدایع ادبدن معدود طبع نظر -
یفانهلرندن اولمقله درجنی مناسب کوردك .

کلر قزارر شرم ایله اول غنجه کولنجه
سنبل خم اولور رشك ایله کا کل بوکولنجه

عنقادخی اولور ایسه دوشر یخه عشقه
 صیددله شهباز نکاهک سوزولنجه
 اول غنجه نشکفته اولور کل کبی خندان
 شبنم کبی اشک دل شیداد وکولنجه
 هر ناری بررمار اولوز کنج حسنده
 رخسار که زلف سیهک شانه بولنجه
 جان ویرمک ایسه قصدک اکر عشق ایله فطنت
 خاک درن واردن ایرله اولنجه

فطنت

طربزون و الیلکی ایله شهرت شعار اولان خزینه
 دارزاده متوفی احمد پاشانک کریمه سیدرکه ۱۲۵۸
 سنه سی شوالنک یکرمی اوچنچی کونی شهر
 مذکورده تولد ایتمشلر در .
 هنوزبش یاشنده ایکن در سعادته کلمش و مشهور

فندق حافظدن قرآن کریم وخواجه لطیف افند -
یدن عربی، فارسی واسبق مصر ملاسی شا کر
افندیدن دیوان حافظه قدر تدریس ایدوب بعده
خطاط ارضروملی عثمان افندیدن رقبه وکتبه دن
علی شکری افندیدنده ثلث مشق ایدره کتبه المغه
موفق اولمشلردر. خانم مومی الیهانک ترتیب اولمش
بردیوانی هنوز طبع ایدیه مامشدر .

اشعارندن بعضیلری ایسه منسوبیتیه مفتخر
بولندیغم الحاج ذهنی افندی حضر تلرینک «مشاهر
نسا» نام کتبلرده کورلمسکه اخذایدیلوب تزیین صحیفه
قلندی .

مخمس

قیلدی مرآت قلبم اول قدر ژنک ملال
پستر غمده یاقوب در دکه اولدم بی مجال

حسرت دیدارک ای مه ایلدی پک خسته حال
 اوילה زار اولدی تم کلسه اجل بولمق محال
 بن شهید غمزه کم بر چاره الله عشقنه
 ای طیب جان ودل رحم ایله بویماز که
 منتظر در کوز کوز اولمش زخملر تیمار که
 باری بر کون مظهر ایلسه مهر لطف ائار که
 دست لطفکه دوا قیل خسته ناچار که
 مرهم کافور ایستر یاره الله عشقنه
 هی نه سحرایتدک بکا اول چشم جادولر ایله
 ایلدک عقم پریشان زلف شبولر ایله
 شانه وش صد چاک سینهم فکر کیسولر ایله
 پاره پاره ایلمه مژگان و ابرولر ایله
 ینه زحم آچه رک بیمار الله عشقنه
 قالمدی دلدہ تحمل غیری دزد فرقه
 ایله محرم سودیکم بر کره بزم وصلته

صون لب جانخشکی بو مبتلای محنته
 صون نفسده برمدد ناچاره الله عشقنه
 سر وقدك صورتی ایرلر اصلا دیده دن
 رخلرک کیتمز خیالی خاطر رنجیده دن
 نونها لم قاچه لطف ایت عاشق غم دیده دن
 صاقلامه کل روینی بر بلبل شو ریده دن
 عرض دیدار ایله ای مہپاره الله عشقنه
 غمزہ لر کیم تاب میدن کاه خون آلود اولور
 لحظه ده بیک عاشق آشفته دل نابود اولور
 نظره چشمک دخی احساندن معدود اولور
 هر نکاهک آفت جان دن ینه خشنود اولور
 نه بلایه دوشمش اول اواره الله عشقنه
 ژنک غمدن صاف ایله سودیکم اینه نی
 قیل چراغ بزم وصلک عاجزی کینه کی
 شویله دلسوز ایلدی بوبنده دیرینه کی

سینه سینه یاندی سینهم کورمیلدن سینه کی
مرحمت قیل (فطنت) غمخواره الله عشقنه

عفت

نقیب الاشراف مرحومك تحسین بكك مخدوم
نجابت موسوملری حالا جزایر بحر سفید استناف
جزارئسی فضیلتلو ابراهم نجیب بكك کریمه عفت
وسیمه لری خانم درکه زمانم زده اثبات وجود ایدن
ادبیه لرن اولوب ترتیب دیوانه کافی! بردرجه ده شعر
سویلمش وبودن بشقه پریشان برحالد بولنان
منظوم بر اثری دخی کتبخانه عاجزی بی تزیین ایدم .
کلمه بولنمشر ایشتم معیار اقتداری اوله رق ارانه
ایتدیکمز منظومه اتی رساله مذکور دن مأخوذدر :

صہ پای فلا کتده غم عشرته طالدم
پروانه کی سمع روح باری دولاندم

بازیجه کردون ایله خیلی اویالاندیم
 بازار دل وزارمده بیلمم نه قزاندم
 آرایش اکدار مشقته دوناتدم
 یازق بکا کیم مکر قسوتکاره ایناندم
 اشعار ایله اسرار دلی اول مهه اکدم
 تکلفمی امضای قبول ایلدی صاندم

بیهوده یرد آتش هجرانسه یاندم
 یارب بونه حالت که جانمده اوصاندم

بانی ازل قلدیغی دم جسممی انشاد
 اولدی اومهک فکر و خیالی بکامعتاد
 کیسولری زنجیرجنون غمزه سی جلاد
 تأثیر نگاهندن ایدوب نی کبی فریاد
 ابروسی کان جووری دکل قابل تعداد
 مژگانلرینک زحمی ایدر سینه می برباد

اغبار المی ایلمدی کوکلی آزاد
دوران ایسه قانون فراقی ایدوب ایجاب

بوآم واین اولدی بکا روزو شب اوراد
ای داد رسم سندن اولور بنده که امداد

میخانه عالمده بکا ساقی دوران
صوندی ینه برباده زهر و غم هجران
قلدی ستم سنک عدو کوکلی ویران
تعمیر ایدمه من نشئه می خنده خوبان
اولدی در عشقنده تسم شمع فروزان
خونابه اشکی دو که رم پاینه هر آن
درد و دلی تشخیص ایدمه من مکر طیبیان
بر لحظه سکونتمی بولور ناله و افغان

رحم ایلمدی حال دیگر کونمه جانان
اخر بنی کیسومی کبی قلدی پریشان

ایتمدم قلم عشقه بردلبره امضا
 کورمش دکل ابرولرینی دیده دنیا
 شب تابسحر آه ایدرم ای کل رعنا
 فزیادمه حیرتده قالور بلبل شیدا
 کلدکاریمه هیچ اسف ایتمز ایدم اما
 مقراض قدر قطع امد ایلدی حیف
 هر لحظه ایدر عاشقه بیک جور نو اجرا
 شم شیرجفا جانمه کارایتمده زیرا

ایتمز کرم احواله اول قامت بالا
 اشجار امل نشوونما بولمدی حالا

دکان فلکده آچه لی کاله الفت
 اول دلبر ایله احذوعطا بولمدی قوت
 بازار جهان ایچره ویروب تقدحبت
 دلال الم ایتمدی دل و جان اذیت

بخت سپهرم ویرمندی اندازه فرصت
 سرمایه آرام دلم بولدی نهایت
 اغیاری دخی ایتمش اومه داخل شرکت
 یانسون بوحرارتله کوکل تابقیامت

اغیاره فدا ابتدی بنی اول کل ممتاز
 بیوده یره کوکلم ایدوب ناله یه آغاز

اخلاقی دخی روینی کبی اولسه سرفراز
 وصافی اولورمی عجبا بسته شهناز
 ییچاره دله قیلمه ستم تیرینی انداز
 بلبل کبی ایتمکده سر کونی پرواز
 بردم کوره من روینی بو عاشق ناساز
 اعدایه کرم بکا الم ایلدک ایچاز

سنطور صفت کوکلم اولوب نای ایله دمساز
 سینمده که صد زحمه رباب اولمده هم راز

چشممندن آقان دملر ایدوب باینی تقبیل
 ای شوخ جهان ایله بوافکارینی تبدیل
 اولسمده اکر حشره قدر غبطه قندیل
 ویرم سنی اغیاره ینه ایلمه تعجیل
 آلام کدر باری اولوب دوشمه تحمیل
 محتاح وفایم مدد ایت جورینی تسهیل
 رسام اذل یا کبی ابرولری تطویل
 ایتسه ورق وحسنن ایچون حالنی تحصیل
 ارباب سخن ایتسه سزنا نامنی تجیل
 عفت بومعشرده اولوب کلک ایله تکمیل

لیلا

(انجمنه سن احبابکی انجمنیه سندن . بو عالم
 فائیده ظرافت بودراشته) بیت مشهورنک قائله سی
 ومطبوع اولان دیوانک صاحبه سی لیلا خانمدر .

کندولری صدوردن مورالی زاده دیمکله معروف
 حامدبکک کریمه سی اولوب بیک ایکوز التمش
 درتده وفات ایتشدرد. کندولرینک مرتب دیوانی
 مطبوعدر. بولایلا خانم سن طفولتیده هر اصل
 ایسه بر بالومجی کنجنه دلداره اولدیغندن مرقومک
 دکانه بعضی اشتراسی بهانه سیله صیقجه صیقجه
 کیدر مش بو حالی اوزاقدن حس ایدن ظرفادن
 برذات چوجغه (شمع رخه دقت ایله باقمه بنارسین)
 مصراعنی تعلیمله صاحبه ترجمه یه اوقومه سنی تنیه
 وتشویق ایتمش چوجقده مصراع مذکوری قرائت
 ایتدیکنده مومی الیا دخی جواباً بالبداهه (خطک
 کلیجک سنده بنی مومله اراسین) دیمشدر.

وله

قبل مجلسی آماده نه دیرلر سه دیسونلر
 ایچ دلبر ایله باده نه دیرلر سه دیسونلر

عالمده ندر فرقی بکا مدح ایله ذمک
 صاغ اولسون احبارده نه دیرلر سه دیسونلر
 ایچ باده بی کلشنده نه دیرلر سه دیسونلر
 عالمده سن اکلنده نه دیرلر سه دیسونلر

لیلا

اسبق ضیطیه مشیری حکیم اسماعیلی پاشا حضر-
 تلرینک کریمه لری لایلا خاندرد مومی الیهانک فرانسر
 وروم لسانلرنده اولان اقتدارلری مشاهر نصاده
 مسطوردر .

ارباب معارفک متفقاً فکرلرینه نظراً صاحبه
 ترجمه نك اشعارى از لکن ترتیب دیوانه موفق
 اولان سابقه الترجمه لایلا خانمک ایباتندن ازهرجهت
 اعلی ایش انک درجه اقتدارینی ادراک بزجه بعید
 ایسه ده زیرده محرر غزل بدلی صنایع شعریه نقطه
 نظرندن سحر کبی بولورز

عكس حسن يار اشك چشم بيفردن چكر
 فلك كوهردر او كويا بحر احمردن چكر
 يكتن اولمق استين اول كلبدنه اي كوكل
 پيرهن وش سينه سن چاك ايليوب سردن چكر
 باق لعبتكاه دهرهك روز شب مهر ومهي
 ايكي طفل نازيندر صانكه چنبردن چكر
 قامتن سير ايلين طوربايه ايلرمي نگاه
 لعل جانجش امن البته كوژدن چكر
 صانمه تأثير ايلمز « ليلا » اوسنكين طينته
 ناولك آم درون پولاد و مرمردن چكر

بناء عليه ولي نعمت بي متمز پادشاهمز افنديمز
 حضرتلرينك روز جلوس سعادت مأنوس
 شهر يارينده سويلمش اولد قلري شوتارنج اثر طبع
 شاعرانه لرندن بولمغله درجني مناسب كوردك

تحت عثمانی به چیقدی « عبدالحمید »
 ملت اسلامیانه مقدمی مسعود اوله
 او یله بر سطاندر عصر نده مأمولم انک
 عدل واسایش معارف اتحاد موجود اوله
 ایلرم دائم دعالرکه دو عالمده شها
 حق و پیغمبر و ملت جمله سی حشود اوله
 بولدی بر جوهر کبی تاریخ لیلا کتری
 شوکتی « عبدالحمید » ثانی به مسعود اوله

۱۲۹۳

دیگر

چیقدی بر عقد ثریا کبی لیلا تاریخی
 حضرت « عبدالحمید » اولدی بوییل سلطان دهر

مهرالنسا

عبدالحق حامد بك افنديك همشيردلى اولان
 بوشاعره بتون اشعارى حقيقه برتابته شمعشه
 واردر قلمنده كى نزاكت، فكرنده كى رونق و جيات
 شاعره لر يميزك هيچ برنده كور يلما مشدر دينيله بيلور

برقزكه طائير دم

كو كسنك قان ايچنده يارملى
 آچيلوب لاله دن نشان اولمش
 شمس غارب كى عيمان اولمش
 بويانوب رنك اله زلف رزى
 بونه مخلوقدر، نه افتدر
 روح ايكن اولماش سمايه روان
 ايلمش يرده اختيار مكان
 هر كورن ظن ابدى بودر جانان
 او قدر جامع لطافتدر

ای سحاب سیاه ایچنده ملک
جامخوا بکمی کیدیک کوملک

§

عشقه مغلوب او حسن معصومک
کورورم بن خیالی نالان
اثری وار او پنجه شومک
اوقشیور حسن واتی حالا
منقلب خاکه نوبهارنده
طور یور تازه لک مزارنده
کزینورکن انک جوارنده
برتاثرله بن تک و تنها
صانیرم قبردن چیقوب ناکاه
اوله جق شوق ایله بکا همراه

§

حسنى بر اویله شعله بی تاب
سونیور محتضر یتاغنده

رنك سودا كولو ب قوجاغنده
 آغليور بسترنده نور شېباب
 نه روا بروجود نادیده
 بويله برجال ايله نماياندر
 رفته رفته قرين پاياندر
 بکزه دپرسهم بو حالي شاياندر
 قلب مايوس ايچنده اميده
 صاري برکلدك اي عدم چيچكي
 استه مزدوم سكا ورم ديمكي

§

اوججسم حيات او ماه منير
 بويله قالسونمي بحر ظلمتده
 کون طوغوب اوج سرمدیتده
 ائی ایتمزمی بردها تنویر
 بکزیور عینی سرد سیمینه
 نه قدر دلربا سوسنك مزار

انك التندم اه جانان وار
 عجباً اوليورمى جسمنه يار
 عاجزم بن اوجسمى تبينه
 حالى شرحه برظريف لسان
 اوزرنده آچان كل خندان

مهرى

فصاحت و بلاغتى حسبيه بين الناس اسمى
 ضرب مثل اولان مهرى خانمدر . اديب زينب
 خانم له آراىرنده برخيلى مكاتبات ظهور ايتمشدر .
 ترجمه حاله بوندن زياده معلومات انه مدي شو .
 غزلى عاشق چلبى تر كه سنده كورلىسكه نمونه طبع
 ظريفانه سى اوله رق درج ايدلى :

خوابدن آچدم كوزم ناكاه قالديردم سرى
 قارشوده كوردم طورر برماه چهره دابرى

طالع سعد اولدی یاخود قدره ایردم غالباً
 کیم محلم ایچره کوردم کیجه طوغمش مشتری
 نور آقار کوردم جهانده اکرچه ظاهر
 شویله تشخیص ایدرمکه یاملکدر یاپری
 ایردی چون آب حیاته مهری اولمز حشره دک
 چون شب ظلمتده کوردی اول عیان اسکندری

نسیباخانم

شریف پاشا زاده سعید بک کرمه سی توفیق
 نسیباخانمدر که استانبول ادیبه لرندن ایدی . فطین
 افندی تذکره سندن بوندن زیاده معلومات ویرلده
 یکنندن ترجمه حاله دسترس اوله مدق غزل اتی
 اشعار مرغوبه لرندندر :

تیرنکهک ایلدی اوزجانمہ تاثیر
 جانا بوکانه کشلک ایلہ پیر اوله سین پیر

شول خنچر غمزدك ایدی دلدن کچن اما
 چکدی ینه ابروی سیه سینمه شمشیر
 سودا ايله دیوانه لکم کوردی بنم یار
 قیلدی اوسیه کاکانی بوینومه زنجیر
 بن یوسف ثانی دیسه اولمز می سکا کیم
 چون ایلدیلر دلبری بو حسنله تعبیر
 بیکدن بریسین ایلله احوالی تقریر

نقیبه

خواجه مشهور عبدالرحیم افندی زاده دیمکله
 معروف اسبق منجم باشی عثمان صائب افندینک
 کریمه سی اولوب ۱۲۶۲ سنه سنده تولد ایتمشلر در.
 والده لری عبداه نائی پاشا احفادندن صاحب
 دیوان نبیل بک مرحومک کریمه سی اولدیغندن شاعره
 مشهوره ذاهیه (شرف) خاتمک همشیره لری ایدی

۱۲۷۳ ده والدہ لرینک وقوع وفاتی ، موسی
 الیہا شرف خانمی ہم شیرہ زادہ سنی تحت تربیہ سنہ
 المغہ مجبور ایتمش نقیہ خانمدہ کندوسنہ ہم شفقتلی
 بروالدہ و محمدہ عالی بر معلمہ وظیفہ لرینی اجرا
 ایدن بویله بر حامینک نزدندن ۷۷ تاریخنہ قدر
 منفک اولما مشلر ایدی .

۱۲۸۰ سنہ سندہ عثمان صائب افندی وفات
 ایتمکله خاصبہ ترجمہ تجرد عالمی اختیار ایدہ رک
 یکی قیو مولویخانہ شیخی متوفا عثمان افندی حضر
 تلرندن مشوی شریف تدرسیلہ وقت کچیردرک
 ۹۷ محرمنده با امر معارف دارالعلیات تاریخ معلمہ
 لیکنہ تعیین اولنہ رق الحالت ہذہ مکتب مذکورده
 تاریخ وفارسی تدریسیلہ مشقول بولنمقدہ درلر .

مولویز شرف عشق ایلہ در رہرتمز
 دائم عشاقہ جفا کشلہ در انسیتمز

کرچه برذرۀ ناچیز فانیز اما
 پرتوشمسه تقربله در علویتمز
 نیجه بر درد محبتله هلاک اولمیه لم
 یوغورلمش ید عشق ایله ازل طینتمز
 کلی کوردکجه کولر غنجه یه حیران اولورز
 کلشن عشقک چون بابله وار نسبتمز
 نقیه خاک در پیری ایدندک ماوا
 اومحادر جو بزم جنت بی منتمز

وله

جانا خیال و صد ایله دل بی محال اولور
 تاصبح اولنجه فکر ایله مبهوت ولال اولور
 بردل اولورسه عشق ایله شوریده جهان
 عقل ایله آشنالغی آرتق محال اولور
 جانانه اشتکای رقیب ایلم اودم
 شدتله بیقرار اولوب آتش مثال اولور

بزم می ایچره اولسه اکر بحث زلف یار
 عشاق ایچنده سوزاوزانور قیل وقال اولور
 کرباب پیر اولسه هر دمک ملجأم
 بیلیم دوکون ایچنده نه حال اولور

بوده طبع زاده لر ننددر

آن شیفته ام که امشب بر بزم جان رسیده
 از وجد حال جانان جیب قبا در رسیده
 در شاخ سدره مرغی بودم ز دام غافل
 با حرص دانه چینی از آشیان پر رسیده
 در سایه که آن دم از شمس دل فکندند
 مرغ دل طیانم زان سایه آرامیده
 کشم بسوز فرفت سر گذشته همچو مجنون
 در مرغزار محنت برک الم چر رسیده

PL

213

M85

1893